

Олег Говда

ТРИЧІ НЕ ВМИРАТИ

СПАДОК

**ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2019**

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

— Дана! Дана! Шіді, ріді, Дана!¹

Навколо догораючого багаття, розкладеного в закруті неквапливої Вівчурки, десятка півтора молодих поселянок кружляли в хороводі, хрипкими від втоми голосами голосно вихваляючи Богиню Води. І хоч весь їхній одяг складався лише з віночків та спідніх сорочок, а вогонь у багатті ледь жеврів, — змокрила від поту льняна тканина щільно огортала розпашілі тіла.

Обрядовий танок завели відразу, як тільки загусли сутінки, — і ось уже котру годину не було в світі сили, спроможної зупинити безумство, що охопило дівчат. Танцюватимуть, доки не впадуть...

Вони вже ледь трималися на ногах, коли до вогнища стали підходити хлопці з оберемками хмизу. Навіть не намагаючись розірвати очманілу вервечку танцівниць, парубки жбурнули сухе гілляччя на дотліваюче вугілля просто через голови дівчат.

Зголоднілий вогонь в той же час жадібно накинувся на свіжу поживу — загув, заревів і вистрілив полум'яними язиками в небеса. Наче намагався злизнути з них ще рідкі, сонні і бліді зорі. Водночас, немов у подяку парубкам за щедрю

---

¹ Мати-вода! Мати-вода! Наповнює річку, Мати-вода! (Старослов.)

гостину, просвічуючи через тканину сорочок і звабливі дівочі постаті.

Жар від багаття зробився настільки нестерпним, що живий ланцюг здригнувся, подався навсібіч і замалим не розпався.

Сміючись і повискуючи в удаваному переляку, дівчата сахнулись від полум'я, в останню мить зумівши зберегти цілісність кола, підхопивши одна одну попід лікті. Але тепер чаклунський хоровод втратив кольчужну міцність, перетворюючись на ажурне плетиво, що візерунками прикрашає подоли і вирізи святкових сорочок.

Схоже, парубки давно очікували цієї миті. Стрімко, як хижий яструб, що кидається на безпечно дрімаючого зайця, вони хутко підбігли до хороводу, вихоплюючи з кола кожен свою здобич...

Подібно до того ж зайця, котрий, помітивши небезпеку, з виском валиться на спину і починає щосили молотити задніми лапами, — дівчата нестямно верещали і старанно відбрикувалися від нападників, що тягли їх у глиб лісу. Але, по мірі впізнавання викрадачів, заполошні верески стихали, змінюючись тихими вмовляннями і неголосним бурмотінням...

У селі, де все і про всіх відомо кожному, а особисті симпатії складаються хоч і повільно, але назавжди, — ніхто не сміє посягнути на чужу дівчину. Безчельника і гувльвісу громада покарає так, що вовік охота галабурдити пропаде, ще й іншим заповідати стане. Добре, як односельчани не покалічать або й зовсім не приб'ють під гарячу руку!.. А от зі своєю любкою помилуватися кращого часу ніж сьогодні годі й придумати.

У божевільну ніч напередодні Івана Купали, від дурманячого запаху квітучої папороті, навіть у найнепрístupнішої дівчини вивітрюються з голови батькові заборони і ма-

тусині напуття... А тому й кількох хвилин не минуло, як у верболозах понад річкою та на узліссі запанувала злагода і тиша, котру зрідка порушувало неголосне потріскування згораючого хмизу.

Ухопивши в оберемок вдавано лементуючу Ребекку і нашіптуючи коханій на вухо всі ті заспокійливі глупства, котрі зазвичай плетуть хлопці, намагаючись приспати дівочу пильність, Тарас Куниця прожогом кинувся в ліс. І випустив здобич з рук тільки після того, як надійно заховався у діброві від зайвих очей. А далі заходився вицілювати її з таким запалом і радістю, як прочанин плащаницю.

Ребекка і не думала комизитися, відповідала на поцілунки та надміру відважні пестощі Тараса з пристрасстю анітрохи не меншою. Мить або вічність пара закоханих насолоджувалася жаданою близькістю, майже задихаючись, але не в змозі перервати солодкий поцілунок.

І все ж, коли гарячі, мов жар, долоні Тараса поповзли вгору по стегнах, задираючи поділ сорочки, Ребекка згадала, що батько ще не давав остаточної згоди на шлюб.

Дівчина спритно вивернулася, в'юном ковзнула вниз, визволяючись з обіймів парубка, і, залишивши в його руках сорочку, кинулась навтьоки. Ослухатися батьківської волі Ребекка нізащо не наважилася б. А до тієї хвили, коли тіло могло перестати коритися розуму і піддатися бажанню, залишалось зовсім трохи. Один-однісінький поцілунок...

Якби Ребекка побігла назад на берег, до святкового багаття, Тарас не став би її переслідувати, а й сам кинувся б студити нуртуючий в жилах шал у прохолодні води Вівчурки. Зрештою, він не перший і не останній, кому відмовили в любовшах, навіть у Іванову ніч. Але через те, що дівчина кинулася в хаці — втеча була сприйнята Куницею, як пестощі і продовження забави. Тож, не довго думаючи, пару-

бок кинувся навздогін. Орієнтуючись на блідий силует дівочої постаті, що невиразно проглядалася на тлі темних стовбурів.

Бігати по нічному лісі, навіть ходженому сотню разів уздовж і поперек, небезпечно заняття. Можна оступитися, перечепитися за непомічений корінь, а то і напоротися на гостру гілляку. Вбитися, може, і не вб'єшся, а болюче вда- ритися чи скалічитись — запросто.

Пару разів голосно погукавши Ребекку, але бачачи, що дівчина і не думає вертатися, Тарас стишив ходу, а там і зовсім зупинився. Бігти наосліп далі було ризиковано. Під- лісок з кожним кроком робився густішим. Наче і не хо- дили сюди по хмиз. А ще за мить Ребекка остаточно щезла з очей.

— От дурнувата дівка! — лайнувся незлобиво хлопець, знизуючи плечима. — Хіба ж я зовсім без розуму? Не схо- тіла — то й не треба. І нехай... Я ж не силував... Згодом со- лодше буде. Навіщо лісом, як навіжена, гасати?.. Посеред ночі. Хоч би не заподіяла собі чогось...

— Е-ге-гей! — загукав, що стало духу. — Ривко! Верни- ся! Присягаю, не чіпатиму! Покалічишся, дурепо!..

Куниця трохи постояв непорушно, прислухаючись до нічних звуків, але відповіді не дочекався. Ліс наче вимер. Або зачаївся. Тільки вітер розмірено шумів листям у верхо- вітті. А ще тонко пискнула неподалік нещаслива миша, по- трапивши в пазурі нічного хижака.

Відсапавшись та роззирнувшись навсібіч, Тарас збагнув, що за час дурною гонитвою заглибився в хащі значно даль- ше, ніж гадав. У кожному разі, як не приглядався Куниця, а не впізнавав цієї частини лісу. Що було вельми дивно. Адже за такий короткий проміжок надто далеко від села відбігти не можна, а навколо все геть незнайоме, чуже. І це йому — змалку привченому батьком до полювання?

Куниця витер спітніле чоло і втішився, що ніхто не бачить, як маково запалали вуха. Адже тільки тепер запізнило згадав, про що старші люди з року в рік попереджають молодь:

— Бережіться лісовика! В лісі не ховайтеся! Пам'ятайте: немає нічого солодшого в Іванову ніч для безбожної нежиті, як завести на манівці, заплутати та заманити в непрохідну гущавину чисту християнську душу.

Попереджають. Тільки хто б прислухався до їхніх постійних повчань та бурчання?

Як і решта хлопців з його села, Тарас був переконаний, що надокучливі діди замолоду самі ні на які заборони уваги не звертали. І тільки потому, як неміч скрутила тілеса та забрала здоров'я, заходилися повчати інших. Ділитися нажитим досвідом. Ось тільки звідки б він у них узявся, якщо б усі такими розумними та слухняними були?

Остаточно зрозумівши, що заблукав, Куниця заходився ще голосніше гукати Ребекку. Адже, якщо навіть йому — міцному, звичному до лісу парубкові, зодягненому, взутому і при шаблі робилося не по собі, то що повинна відчувати дівчина, коли врешті отямиться, — голісінька та босонога, мов новонароджене маля...

Але навіжене дівчисько вперто не відкликалося.

Не на жарт стривожений Тарас зняв з перев'язі шаблю і, не виймаючи клинок з піхов, став розсовувати нею навісаючі гілки дерев, що раптом почали цупко чіплятися за рукава і штанини, як куці ожини чи терну.

Хутко прямуючи в той бік, де востаннє майнула схожа на примару постать, Куниця час від часу окликав Ребекку, але дарма. Дівчина немов крізь землю провалилась.

І тільки лиш, як вирішив повернути назад, втративши надію на успішні пошуки — доки сам не заблукав, здалеку почувся приглушений голос, підсилений незвичним для лісової хащі відлунням:

— Сюди... сюди... сюди... Я — тут... тут... тут...

— Ривко! — радісно заволав Куниця, пришвидшив крок і незабаром опинився на доволі просторій галявині. — Ти де? Я вже поруч! Я йду до тебе!

— Сюди... сюди... сюди. Тут... тут... тут...

Голос хоч дуже слабкий і надто тихий, був явно дівочим і видавався знайомим, якщо один шепіт взагалі можна від-різнити від іншого. Але щось в інтонації насторожило Куницю, і парубок зупинився.

— Ребекко, то ти? — перепитав голосно, намагаючись бодай-щось розгледіти в густій п'їтмі, котра як навмисне ще більше згусла через наповзаючі на місяць хмари. — Одівзись! Я тебе не бачу!

— То я... я... я... — трохи голосніше долинуло у відповідь з протилежного боку галявини, де між двох величезних бубків і, справді, невиразно біліло щось, схоже на людську по-стать. Схоже, та не зовсім. До того ж, було дивно: навіщо Ребекка кличе Тараса до себе, а сама, натомість, жодного кроку назустріч не ступить? Ніяк не поєднується така по-ведінка з переляком. Якби вона в безпам'ятстві лежала на землі, тоді інша річ, але ж ні, — он рукою махає. І по імені парубка ні разу не назвала!

— Сюди... ходи... ходи... — тонко і жалібно вабив дівочий голос, не змінюючи інтонації, а дивне лісове відлуння негайно підхоплювало і запопадливо повторювало кожне вимовлене слово.

— Ходи до мене... до мене... до мене...

— Знайшли дурня, перевертні трикляті! — дедалі більше стверджуючись у підозрі, Куниця сплюнув, широко пере-